

Josef Stawarski

NUCENÝ VÝSEK

Nucený výsek

Josef Stawarski

© 1990,1992, 2024

Třetí upravené vydání, elektronické druhé vydání

vydal Národní čtenářský spolek

NAČTES

(c) 2024

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována bez předchozího písemného souhlasu majitele práv.

Tato kniha je beletristické dílo. Jména, postavy, organizace, místa a události v ní uvedené jsou buď výplodem autorovy fantazie, nebo jsou použity ve zcela fiktivním kontextu

ISBN: 978-80-908998-3-4 (pdf)

978-80-908998-4-1 (epub)

978-80-908998-5-8 (mobi)

Na úvod

Nucený výsek je Tao Zbyška a Heleny.

Odvíjí se na pozadí cesty dvou bytostí, pouti, která končí v překvapivém objetí. Levném - masovém - a svým způsobem výsekovém. Posud'te, nakolik se změnily reálie, protagonisté a celá země od roku 1988 ve kterém se příběh odvíjí.

Co v nás zůstalo z Nuceného výseku, zdroje levného a spořádaného požitku?

Dva mladí lidé a fronta. Národní, lidová, fronta na maso. Nestát v ní? Dalo se to riskovat?

Pokud se neradi vracíte, neposlouchejte.

Ztratíte pracně budovanou iluzi.

Anebo získáte jinou.

Iluze je návyk, stále ještě povolená droga.

A fronty zase vznikají, stojí se, žijí.

A dobrá zpráva na konec, maso je a výstavka není putovní.

Nechme stranou dobové hlášky rádia Jerevan a dovolte nám mále připomenutí.

Nucený výsek býval fenomén. Kdo tehdy odolal masnému stylu života, masovým idejím, mediím a stravování. Lidé stáli celé noci ve frontách, aby si nakoupili levné maso, které provázel příběh.

Zvíře ze kterého pocházelo, bylo poraženo pro vadu, chorobu nebo úraz,

často srážku s BLBEM.

A stejně postiženými - poraženi osudem se stávali frontoví poživatelé SUROVINY z Nuceného výseku.

Maso doby, maso lidu a skotu zdá se splynulo.

Levné maso ve vyprodané zemi, co víc by si jedlíci - posluchači mohli více přát? Snad už jen nenucený výsek.

Motto:

„Davy hrály vždy významnou úlohu v dějinách, ale ta nebyla nikdy tak důležitá, jako v dnešní době. Neuvědomělá činnost davů, vstupující na místo uvědomělé činnosti jedinců, je jedním z hlavních znaků současné doby. Zatím co se naše staré názory viklají a mizí, a staré opory společnosti se postupně rozpadávají, moc mas je jedinou silou, kterou nic neohrožuje a jejíž význam neustále vzrůstá. Věk, do něhož vstupujeme, bude opravdu věkem davů.“

Gustave le Bon

Psychologie davu

Jeden ke druhému necítíme více, nežli je nutné k naplnění střev a s nimi i ostatních orgánů. Bez citu, v domech bez příchutí, nespekulujeme s ochabující měnou, ale jen sami se sebou. Ještě včera jsme se pídily za sny a dnes sytíme pažravé orgány. Heslem doby nezmítá kvalita, ale láce. Pořídit vše co nejlevnější, se stává se měřítkem dokonalosti a dost možná i usmolené radosti. Jednu z možností, jak tomuto ideálu dostat, představuje – NUCENÝ VÝSEK, zdroj pošlého masa a finančního úspěchu.

Vzpomínky filozofa ve frontě na cokoli, ale nejspíše na maso.

Kapitola 1.

Městem se vinula nit'. Svíjela se nocí, zneuctěnou pouličním osvětlením. Proklamativně rudá, vyčpěle červená, jako prapory na počátku máje, řeznické zástěry a šátky pionýrek. Když nitě došly, nastoupil na jejich místo dav a čekal, trpělivě se vlnil, aby zaoblil nároží a s pravými úhly sortimentní nedostatek. V davu každý sledoval vysněný směr a udržoval pevné pořadí. V řadě za sebou, tak jako v životě, si měli být lidé rovni, ale každá z podobných agitek byla na hony vzdálena realitě. Přesto dav dále směřoval k cíli, ilusornímu, jako pořadí v davu. Krok za krokem, krok zvětšoval lenivý pohyb město a délka ulic umožňovala vychutnávat zpomalené detaily života.

Tak mohl zemi, město a výseky ulic sledovat vesmírný pozorovatel, anebo obyčejný čumil vybavený hvězdářským dalekohledem.

Pokud bychom zaostřily optiku na naší ulici, uviděli bychom, jak si mezi psími lejny a popelnicemi hrála skupinka opilců na televizní štáb. Zastavovala těch několik kolemjdoucích, a ptala se jich čím by chtěli být.

„Víte, řekněte nám, vy byste například nechtěl být herec?“

Zbyška Kalabise otázka překvapila. Ne že by ničím nikdy nechtěl být. Již jako malý chlapec snil o tom, že se stane velkým a až bude ještě větší, dokáže věci, pro které jeho rodiče mohli a nemuseli mít pochopení. Někde v průchodu domu Zbyšek tušil kameru. Snad tu byla skryta, tak jako tohle mohl být žert anebo kromobyčejné přepadení, ale Zbyšek si uvědomil svoji finanční hotovost, připravenost k útěku a prvky statečnosti, které po pravdě postrádal a odvětil:

„No, herec, mohl bych být herec, ale já jsem jen takový obyčejný člověk.“

Opilci se zarazili. Byla doba návratů, kdy lidé jsou k sobě sdílnější nebo úplně vystrašení, ale přesto tento mladý muž, který se od nich příliš nelišil zjevem, chováním, šaty ani jinými znaky, které z něho dělaly obyvatele toho samého města, snad ulice a domu, vyvolal prapodivný chlad.

Cítil? Trpěl? Smál se a dováděl? Ten člověk byl tak trochu jiný.

„Ty nejsi herec!“, odsekl reportér a někam odcouval. Zbyšek si matných postav příliš nevšímal. Byla to obranná reakce – nedívat se za nimi, nesledovat, koho dál zastaví, přepadnou, pozvrací. Byl opět sám, obklopen stíny velkého, ale přesto ne největšího města, a zdálky poznával jedny ze vrat pod troskami štuky, tak zvláště zamračené a zamčené, že hledat za nimi domov a za domovem jistotu uvádělo Zbyška do slabě povznesené nálady. Snad dvě i následující deci vína, které neuzrálo již dávno před Zbyškem osvícenému feudálu, působilo na smysly více nežli půlnoc a místo trvalého pobytu, ale Zbyšek domov nezavrhoval a ve většině dotazníků, osobních pohovorů a v denních vzpomínkách se sem vracíval. Lichotilo mu, stejně jako jeho otci, matce, strýci, tetám a poštovní doručovatelce, aby byl osločován pane inženýre a inkoustová tužka na maličké vizitce signovala dveře a vlastně celý dům v intelektuální oázu.

Palčivěji než kdykoli předtím se Zbyškovi zprotivila všechna cizí jídla a také chaos a nehledat marně po kapsách klíče, mohl i poněkud unaven jít vstříc svým vrstevníkům. On – Zbyšek Kalabis, KALABIS – četl na dveřích a nezhasnout světlo, nezahnat tma odrazy, zůstalo by v té chvíli ze Zbyška světu, patru a dveřím opět něco velkého a hodného se vzpomínkami třeba i následování.

V rozestlané posteli nečekalo Zbyška tělo ženy ani nadržžený termofor. Seprané povlaky sevřely a zařadily Zbyška vedle ostatních

představitelů klanu, přímo doprostřed rodinného alba, které se otevíralo jako chlopně dýchavičného snu a Zbyšek spatřil – napravo prastrýce slavného a vzpomínaného a trochu pot'ouchlého, jako všechny fotografie té doby, který nosil postaru monokl a tetičku na rukou a nalevo praděda nešiku, jak se vrací bez obou noh a čepice ze světové války, aby po trafice provozoval dále celou tuhle imobilní generaci míjející na černém kartonu, kde se rozkošné dětské prdýlky prolínaly do tváří nevěst, jež žádná nebyla nevěstka a přesto se zaprodávaly rodině rodící jen syny a v synech poznával Zbyšek dobové strýce, dědy a syny těch předchozích zažloutlých úkazů a nebýt tu on střední odborný referent, třída 10. THP – ZEUMS dvě, asi by potkalo rodinné album osud po generace vyvářeného povlečení.

Zbyšek se bránil usnout, nechtěl se dát přemoci atavismy únavy a dnešní den, zatím temný, bez hvězd a principů pro Zbyška něco znamenal. Ne, hercem se nestane, nehrál a nehraje, nechce si zadávat s chimérou a nejistou slávou.

„Doba a čin, doba a já, doba, doba, doba... Když máš nápad, tak precizně propočtený nápad, neváhej! Ne. Neváhej.“ – promlouval polohlasně ze spánku Zbyšek ke stejnému Zbyškovi, jako kdyby více posluchačů takové rozhodnutí nepotřebovalo a také neignorovalo a s počínajícím spánkem bylo patrné, že zítra přijde ráno a s ránem snídaně a tu Zbyšek nepřenechával úvahám. Pokoj, budík a Zbyšek se jako uzavřený triptych semkly do nejúspornější podoby. Zbyškovi se ještě spánkem vadnoucí lebí přehnala chiméra:

„Jednou jsem v městě zapomněl čas. Time s malým č., jako se klobouky nepyšní umaštěnou krempou. Stačilo zaklonit hlavu, natáhnout paži. Ale proč, když se sluncem auta a s ptáky nohy nenesly tělo bez duše od domu k vrátnici, od pokladen k márnici a všechno, ať si to vybralo volno nebo zaspalo nebo to nebylo, potají, tiše a trochu pot'ouchle čekalo za sebou, čekalo a stálo, protože málo co stálo za to tak jako tenhle jednohlavý dav. Nevybavuji si důvod. Snad nebyl čas, nebo si čím utřít prdel, někdo se někam postavil,

další se zařadil, důchodci ze zvyku, děti, měšťáci, já taky, ale na čele, na špici bez hrotu – vyšší, i když snad bez hlavy, hubenej chlap v kulichu, oči – ano ty teda měl, stával a vyprávěl – o nás, o řadě, o věcech a o noci, způli byl bronzovej, zčásti z kaučuku, šeptal a předával, až jsem z řady vybočil a míjel dav, jednoho, druhého, dalšího a jeho taky a jak se na mě ty jeho oči dívaly a bodaly, nesršely z nich ohníčky a nešlehaly blesky, jen tam byl drát smotaný z drátů – nerezovej ostnáč – a já si říkal, jestli tenhle chlap není třeba ČAS a já zrnko písku, co vypadlo ze skleněné baňky anebo pravoslavné bání, ale jak jsem ho míjel a cítil v týlu pohled, stala se věc, kterou si vyčítám, stala se a já dnes už vím proč, protože jsem se ohlédl a zároveň nestál na konci, uprostřed, kdekoli na místě té řady a tak se mi oči stočily na prsa toho muže a mohly číst: „Philosophies servies – činnost povolena.“ Tričko bylo z bavlny a já na něj už nečekal, chlap za mnou něco vykřikl, znělo to dutě-nadutě, ale dveře se za mnou zaklaply a já věděl, že jsem se odhodlal.

Kapitola 2.

„Někdo nás vymyslel a my důvěřivci jsme se nechali. První, tak jako poslední, se nám představilo ráno a s cárem papíru vydali jsme se hledat další cár. Někdo nás vymyslel a nemyslel to třeba zle. Nahnali nás do řady, tak jako vymysleli. Bez nás a bez řady by svět ztratil řád, a tak tu pevně stojíme, protože stát se zdá lepší nežli upadat a...“

Tady se propisovací tužka zastavila, hliníková židlička se prohnula a muž se ohlédl. Stála tam a rostla. Kolikátá? Nepočítaná. Nedat jim pevný řád a poznámkový aparát, asi by se stavitelé front rozprchli a množili dál dafnie, po dafniích pokoutní literaturu a nakonec úpadek téhle té doby – těla bez řady, ve kterých muž, pokládáný za FILOSOF A ŘADY stál, čekal a pořádal, s lidskými těly, poznámkový aparát a mohl tak činit ještě notnou řádku let, kdyby se okolo něho nepřehnal ten mladík.

„No tak kam? Kam mladej!“ – ucedil hlasem tak silným, že se v něm promítala celá řada těl za ním, v řadě, napříč ulicí, na které stál, sedával a žil, protože v uzavřených prostorách ztrácela těla smysl a pořadí.

„Kam tam? Tam.“ Odpověděl mu ještě mladík a zmizel ve dveřích.

Na 80 metrech čtverečních, jako rodina, žily spokojeně čtyři úřednice a jejich papírové děti. Léčaly v povětří a za klidnějších odpolední spokojeně šustily, okorale líbány rty úředních razítek. Štemplíky dopadaly s plnou váhou správních rozhodnutí a paží těch žen na zažloutlá tělíčka, zplozená určitě ze žádosti, úředních žádostí, která neměla co dočinění s upocenou, lidskou vášní. Byly tu skříně a v každé z nich spisy, stoly, ženy, nákupy a obscénně zohýbané telefonní sluchátka, které vedlo do improvizované budky nad porculánovou mísou, kde se měly hromadit korunky za soukromé

hovory, ale kde setrval jen popel z obětovaného tabáku. Záclony sloužily z druhé strany za mucholapky a délku místnosti co chvíli znepřehledňovaly a zakrývaly jako sukně ženský klín, který by jinak v místnosti nebyl patrný, neboť netradičně posazený pult odděloval prostor pro veřejnost od výběhu těch dobrých duší. Za pultem, za ženami, byly ještě jedny dveře a za nimi stál odhodlaný Zbyšek.

Zbyšek nervózními údery na dřevo rozkmital emailová číslíčka, kousek plechu s modrou číslicí chvěním splynuly v neznatelnou výzvu a Zbyšek tomu povelu vyhověl a ocitl se před dřevěným pultem s důlky od loktů a odkládaných dlaní. Stál v kanceláři, v dálce zaznamenal dva čtverce oken, záclony, skloněné ženy a vrátil se pohledem k tomu pultu pokrytému flekatým umakartem, který se mu něčím zdál jiný a nápadný. Zbyšek lovil v paměti a hledal podvědomě okénka, malá důvěrná okénka, rozměry bližší ústům než nekonečný pult, otvory, ke kterým by mohl přijít, přátelsky se sklonit a pošeptat prosbu, tak jak to vídával ve filmech, kde instituce okének zintimnila v zamřížované otvory, za kterými na druhé straně sedával ospalý chlapík v podivných šatech, přes ruku šálu a jen tak shovívavě pokyvoval hlavou a poslouchal, co jste mu měli říci, co jste mu skutečně říkali a čas od času Vám něco uložil a o něčem s Vámi rozmlouval a vy jste vyšli od toho okénka a měli jste cítit, že vám na ramena poklevalo odpuštění. Ale tohle byl úřad, místo nehodné spásy, ale jen povolování a podvolení se.

V kanceláři panoval klid, nenasytné ticho. Jen vítr povíval nazdařbůh záclonami. Jediné, co se Zbyškem komunikovalo, byl nepřekonatelný úsměv dívky, nesoucí se z nejzazšího rohu kanceláře, který byl tak trochu cloněn září otevřeného okna vytvářejícího přísvit dne, který synchronně s létem, vstupoval do domu.

Zbyšek zaklepal na dřevěný pult Morseův nejprimitivnější kód. Údery kloubů zabubnovaly překvapivě dutě a trojice hlav sebou trhla a upřela oči na Zbyška a pak se setrvačností vrátila zpět ke spisům. Žena, která se zdála ze všech největší, se mátožně zvedla,